

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА «МАХОНЬКО ПРОТИ УКРАЇНИ»

(Заява № 20856/05)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

від 13 жовтня 2011 року

Рішення остаточне, але воно може підлягати редакційним виправленням.

У рішенні «Махонько проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи Комітетом, до складу якого увійшли:

Марк Віллігер (Mark Villiger), Голова,
Ізабель Берро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefevre),
Енн Пауер (Ann Power), судді,
та Стівен Філліпс (Stephen Phillips), заступник Секретаря секції,
після обговорення за зачиненими дверима 20 вересня 2011 року,
виносить таке рішення, яке було ухвалено у той же день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа розпочата за заявою (№ 20856/05), поданою проти України до Суду 20 травня 2005 року на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянином України паном Георгієм Івановичем Махоньком (далі — заявник).

2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений його Уповноваженим — паном Юрієм Зайцевим, Міністерство юстиції.

3. 12 січня та 14 жовтня 2009 року відповідно Голова П'ятої секції вирішив повідомити про скарги заявника щодо тривалості першого, другого та четвертого провадження.

ФАКТИ**ОБСТАВИНИ СПРАВИ**

4. Заявник народився у 1933 році та проживає у місті Маріуполь.

А. Перше провадження

5. 2 червня 1998 року заявник звернувся до Жовтневого районного суду міста Маріуполь (далі — Жовтневий суд) з позовом до свого колишнього працедавця, підприємства А. (правонаступником якого в подальшому стало підприємство М.), вимагаючи стягнути на його користь компенсацію витрат на лікування і відшкодування моральної шкоди, завданої йому в результаті травми, отриманої на виробництві.

6. Після того, як справа була тричі повернута на новий судовий розгляд, 26 вересня 2005 року суд частково задовольнив позов заявника і присудив заявнику певні суми. Рішення суду було виконано 22 червня 2006 року.

7. 8 грудня 2005 року та 22 жовтня 2007 року відповідно апеляційний суд Донецької області та апеляційний суд міста Києва (останній суд діяв як суд касаційної інстанції) залишили це рішення без змін.

8. Як стверджує Уряд, у ході провадження заявник уточнював свої вимоги і подав кілька процесуальних клопотань. Вісім судових засідань були перенесені за його клопотаннями або через його неявку чи неявку обох сторін, що затягнуло провадження приблизно на десять місяців. Двадцять шість судових засідань були перенесені, головним чином, через неявку відповідача або за його клопотаннями, через відсутність судді, необхідність суду отримати додаткові документи або з невизначених причин. Було проведено чотири судові експертизи.

В. Друге провадження

9. 9 червня 1998 року у ході першого провадження заявник подав до Жовтневого суду додатковий позов до підприємства А., вимагаючи стягнути на його користь належні йому виплати. 13 грудня 2001 року суд роз'єднав ці позови у самостійні провадження.

10. Після того, як справу двічі було повернуто на новий судовий розгляд, 29 грудня 2004 року суд частково задовольнив цей позов і присудив заявникові певні суми. Рішення було виконано 8 липня 2005 року.

11. 29 листопада 2005 року та 26 лютого 2008 року відповідно апеляційний суд Донецької області та апеляційний суд м. Києва (останній суд діяв як суд касаційної інстанції) залишили це рішення без змін.

12. Як стверджує Уряд, у ході провадження заявник уточнював свої вимоги, подав кілька процесуальних клопотань і двічі подав скарги з порушенням процесуальних вимог. П'ятнадцять судових засідань були перенесені за клопотаннями заявника або через його неявку, що затягло провадження приблизно на дев'ять з половиною місяців. Дев'ятнадцять судових засідань були перенесені головним чином через неявку відповідача або за його клопотаннями, через необхідність суду отримати додаткові документи або з невизначених причин. Було проведено шість судових експертиз.

С. Третє провадження

13. У вересні 1998 року заявник звернувся до Жовтневого суду з позовом до підприємства А., вимагаючи відшкодування шкоди, завданої здоров'ю.

14. Як вбачається з матеріалів справи, 13 грудня 2001 року суд частково задовольнив вимоги заявника і присудив йому певні суми. 11 березня 2003 року та 8 вересня 2004 року відповідно апеляційний суд

Донецької області та Верховний Суд частково змінили це рішення, а в іншій частині залишили без змін.

Д. Четверте провадження

15. 10 травня 2002 року заявник звернувся до Жовтневого суду з позовом до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України в м. Маріуполі, вимагаючи певних виплат, пов'язаних з ушкодженням здоров'я.

16. Після того, як справу було направлено на новий розгляд, 20 жовтня 2006 року суд частково задовольнив позов і присудив заявникові певні суми. 13 грудня 2006 року та 2 квітня 2007 року відповідно апеляційний суд Донецької області та Верховний Суд змінили це рішення, збільшивши розмір сум, присуджених на користь заявника.

17. Як стверджує Уряд, у ході провадження заявник уточнював свої вимоги і заявляв відвід судді. Три судових засідання були перенесені через відсутність заявника або за його клопотаннями. Заявник не погодився з тим, що він вимагав перенесення судових засідань. Ці затримки з вини заявника затягнули провадження приблизно на три місяці. Дев'ятнадцять судових засідань були перенесені, головним чином, за клопотаннями відповідача або через його неявку, відсутність судді, відсутність електроенергії у приміщенні суду, через необхідність суду отримати додаткові документи або з невизначених причин.

Е. П'яте провадження

18. У вересні 2004 року заявник звернувся до національних судів з позовом до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України в Донецькій області, вимагаючи стягнення вартості путівок до санаторію.

19. Остаточною ухвалою від 27 грудня 2007 року Верховний Суд відхилив цей позов як необґрунтований.

ПРАВО

I. ОБСЯГ СПРАВИ

20. Після повідомлення про справу Уряду-відповідачу заявник подав нову скаргу на часткове невиконання рішення від 13 грудня 2006 року, не посилаючись на конкретне положення Конвенції.

21. На думку Суду, ця скарга не є уточненням первісної скарги заявника на тривалість провадження, яка подана приблизно на чотири

роки та вісім місяців раніше та щодо якої сторони надали свої коментарі (див. рішення у справі «*Пірянник проти України*» (*Piryaniik v. Ukraine*), заява № 75788/01, п. 20, від 19 квітня 2005 року). Тому Суд вважає, що обсяг справи, що розглядається, обмежується первісною скаргою. Скарга на часткове невиконання вищезазначеного судового рішення розглядатиметься в межах окремої заяви.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ В ЗВ'ЯЗКУ З ТРИВАЛІСТЮ ПЕРШОГО, ДРУГОГО ТА ЧЕТВЕРТОГО ПРОВАДЖЕННЯ

22. Заявник скаржився за статтею 3, пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції щодо тривалості першого, другого та четвертого провадження. Скарга має розглядатись лише за пунктом 1 статті 6, що у відповідній частині передбачає таке:

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом ..., який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...».

23. Уряд не погодився із твердженням заявника, наполягаючи, що справи були складними і що заявник сприяв тривалості провадження. Уряд погодився, що розгляд справ судами певною мірою було затягнуто через перевантаженість Верховного Суду, але цю проблему вже вирішено за допомогою законодавчих заходів у лютому 2007 року.

24. На початку Суд зауважує, що навіть хоча перше та друге провадження тривали одночасно з 9 червня 1998 року до 13 грудня 2001 року, тривалість кожного провадження має аналізуватись окремо (див. рішення у справі «*Терентьєв проти України*» (*Terentyev v. Ukraine*), заява № 39763/02, п. 39, від 29 серпня 2008 року). Таким чином, перше провадження, що почалось 2 червня 1998 року та закінчилось 22 жовтня 2007 року (а не 22 червня 2006 року, як стверджував Уряд), тривало приблизно дев'ять років, чотири місяці та двадцять днів у судах трьох інстанцій. Друге провадження, що почалось 9 червня 1998 року та закінчилось 26 лютого 2008 року (а не 8 липня 2005 року, як стверджував Уряд), тривало приблизно дев'ять років, вісім місяців та сімнадцять днів у судах трьох інстанцій. Четверте провадження, що почалось 10 травня 2002 року та закінчилось 2 квітня 2007 року, тривало приблизно чотири роки та одинадцять місяців у судах трьох інстанцій.

A. Прийнятність

25. Суд зазначає, що четверте провадження тривало приблизно чотири роки і одинадцять місяців. Ця тривалість, якій сприяв заявник (див. пункт 17 вище), сама по собі не перевищувала строку, що може

вважатися «розумним» (див., наприклад, рішення щодо прийнятності у справі «*Сен проти України*» (*Sen v. Ukraine*), заява № 31740/08, від 5 листопада 2010 року). Відповідно, скарга стосовно тривалості цього провадження є явно необґрунтованою і повинна бути відхилена відповідно до підпункту (а) пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

26. Далі Суд зазначає, що скарги стосовно першого та другого провадження не є явно необґрунтованими у значенні підпункту (а) пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд зазначає, що скарги не є неприйнятними з будь-яких інших підстав. Тому вони повинні бути оголошені прийнятними.

В. Щодо суті

27. Суд повторює, що розумність тривалості провадження повинна визначатися з огляду на обставини справи та з урахуванням нижченаведених критеріїв: складність справи, поведінка заявника і відповідних органів влади, а також важливість спору для заявника (див. серед багатьох інших судових рішень рішення у справі «*Фрідлендер проти Франції*» (*Frydlender v. France*) [ВП], заява № 30979/96, п. 43, ECHR 2000-VII).

28. Повертаючись до обставин справ, Суд вважає, що ані їх складність, ані поведінка заявника, який певною мірою сприяв тривалості проваджень (див. пункти 8 та 12 вище), не можуть пояснити їхню загальну тривалість. Оцінюючи поведінку органів влади, Суд взяв до уваги кількість повернень справ на новий розгляд (див. пункти 6 та 10 вище) та численні перенесення судових засідань, окрім тих, що були спричинені заявником (див. пункти 8 та 12 вище). Крім того, Суд відзначає періоди надмірної тривалості розгляду касаційних скарг заявника (див. пункти 7 та 11 вище). Навіть хоча законодавчі заходи, на які посилався Уряд, й були запроваджені у лютому 2007 року, ці касаційні скарги розглядалися пізніше. З огляду на викладене вище Суд вважає, що держава не виправдала жодними переконливими поясненнями затягнутої тривалості першого та другого провадження.

29. Суд часто встановлював порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у справах, що порушували питання, аналогічні тим, що порушуються у цій справі (див. рішення у справі «*Фрідлендер*» (*Frydlender*), що наводилося вище).

30. Розглянувши усі матеріали, що знаходилися у розпорядженні Суду, він вважає, що Уряд не навів жодного факту чи аргументу, здатних переконати Суд дійти іншого висновку у цій справі. Беручи до уваги свою судову практику з цього питання, Суд вважає, що тривалість першого та другого проваджень була надмірною і не відповідала вимозі «розумного строку». Відповідно, мало місце порушення пункту 1 статті 6.

III. ІНШІ СТЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

31. Зрештою, заявник скаржився за статтями 2, 3, пунктом 1 статті 6 та статтею 13 Конвенції, а також за статтею 1 Першого протоколу в зв'язку з незадовільними результатами провадження, а також за пунктом 1 статті 6 та статтею 13 на тривалість третього та п'ятого проваджень.

32. Суд розглянув решту поданих заявником скарг. Однак, дослідивши всі надані йому матеріали та в тій мірі, в якій оскаржувані питання належать до його компетенції, Суд вважає, що вони не виявляють будь-яких ознак порушення прав і свобод, закріплених Конвенцією.

33. Відповідно, ця частина заяви повинна бути оголошена неприйнятною як явно необґрунтована відповідно до підпункту (а) пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

34. Стаття 41 Конвенції зазначає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

35. Заявник вимагав різні суми, які, як він стверджував, належали йому і не були присуджені національними судами, в якості відшкодування матеріальної шкоди, а також 876 000 євро відшкодування моральної шкоди.

36. Уряд не погодився з цими вимогами.

37. Суд не вбачає жодного причинного зв'язку між виявленим порушенням та заявленою матеріальною шкодою. Тому він відхиляє цю вимогу. З іншого боку, Суд вважає, що заявник перебував у неспокої в зв'язку з затягнутою тривалістю проваджень, і присуджує йому 2 900 євро відшкодування моральної шкоди.

B. Судові витрати

38. Заявник не надав жодних вимог щодо компенсації судових витрат. Тому Суд нічого не присуджує.

С. Пеня

39. Суд вважає за доцільне призначати пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу щодо надмірної тривалості першого та другого провадження прийнятною, а решту скарг у заяві — неприйнятними.

2. *Постановляє*, що у цій справі мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції щодо тривалості першого та другого провадження.

3. *Постановляє*, що:

(а) протягом трьох місяців держава-відповідач має сплатити заявнику 2900 (дві тисячі дев'ятсот) євро відшкодування моральної шкоди, що мають бути конвертовані у національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу, враховуючи будь-який податок, який може бути стягнуто з цієї суми;

(b) зі впливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсоткові пункти.

4. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою і повідомлено у письмовій формі 13 жовтня 2011 року відповідно до пунктів 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

Стівен Філліпс
Заступник секретаря секції

Марк Віллігер
Голова